

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Dato
20. december 2016

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fælles regler for det indre marked for elektricitet (omarbejdning)

KOM(2016) 864

Notatet oversendes endvidere til Folketingets Energi-, Forsynings- og Klimaudvalg.

1. Resumé

Kommissionen har den 30. november 2016 fremsat forslag om et direktiv om fælles regler for det indre marked for elektricitet som en del af Kommissionens såkaldte Vinterpakke, hvis officielle navn er "Clean Energy for All Europeans".

Formålet med forslaget er at fastsætte fælles regler for produktion, transmission, distribution, lagring og handel med el med det formål at etablere et integreret, forbrugerorienteret og fleksibelt elmarked i EU.

Mange af ændringsforslagene er en tilnærmelse af europæisk regulering til den eksisterende markedsregulering i Norden og eksisterende regulering af detailmarkedet i Danmark. Forslaget vurderes på nuværende tidspunkt at have væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget vurderes at have lovgivningsmæssige konsekvenser, som dog forventes at bestå i mindre tilpasninger af dansk ret. Regeringen vil analysere forslaget nærmere mhp. at vurdere mulige økonomiske og lovgivningsmæssige konsekvenser af forslaget.

Regeringen deler Kommissionens vurdering af, at et velfungerende indre marked for elektricitet er af afgørende betydning for den europæiske økonomi og for at sikre en omkostningseffektiv omstilling til vedvarende energi.

Regeringen vil fastlægge en konkret holdning til forslaget efter en nærmere undersøgelse af forslagets bestemmelser.

Energi-, Forsynings- og
Klimaministeriet

Stormgade 2-6
1470 København K

T: +45 3392 2800
E: efdm@efdm.dk

www.efdm.dk

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2016) 864 af den 30. november 2016 fremsat forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fælles regler for det indre marked for elektricitet. Forslaget er en omarbejdning af direktiv 2009/72/EF.

Forslaget har baggrund i Kommissionens vurdering af, at nye teknologiske og politiske udviklinger har ført til grundlæggende ændringer i det indre elmarked.

Kommissionen henviser til, at andelen af vedvarende energi i elsystemet er kraftigt forøget og vil udgøre en stadigt større del af elforsyningen i fremtiden. Elproduktion fra vedvarende energi som vind og sol er bl.a. karakteriseret ved at være mere fluktuerende og decentralt placeret i forhold til konventionelle produktionsteknologier. I den forbindelse er der i dag et mindre skarpt skel mellem producentrollen og forbrugerrollen end tidligere. Den teknologiske udvikling inden for bl.a. fjernaflæste tilmålere har åbnet nye muligheder for forbrugernes aktive deltagelse i elmarkedet, herunder at såkaldte aggregatorer¹ kan pulje el-forbrugernes forbrug med henblik på at tilbyde fleksibilitet til el-markedet.

En omkostningseffektiv integration af vedvarende energi i elsystemet forudsætter derfor ifølge Kommissionen en tilpasning af markedsreglerne, så markedet giver de rette signaler til markedsaktørerne, herunder forbrugerne, til at sikre den nødvendige fleksibilitet til el-systemet.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 194 i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Forslaget er endnu ikke oversendt til Rådet i en dansk sprogversion.

3. Formål og indhold

Forslagets overordnede formål er at sikre, at EU's medlemsstater indfører markedsregler, der fremmer et velfungerende, fleksibelt indre elmarked, hvor forbrugerne spiller en større rolle, og hvor forbrugerne samtidig sikres flere rettigheder.

Det væsentligste indhold i forslaget er:

- i. Indførelse af regler, som skal fremme markedsbaseret prisdannelse, herunder ved at udfase regulerede priser for el-forbrugere. Medlemsstater kan fastholde eller implementere foranstaltninger, der beskytter særlige udsatte husstande i en begrænset periode efter direktivets ikrafttræden;

---

¹ En aggregator er en kommerciel aktør, der samler en tilstrækkelig volumen ved at mobilisere og aktivere elforbrug og -produktion fra mindre kunder ved, at kunder mod betaling ændrer forbrugsadfærd for at imødekomme et behov fra elsystemet.

- ii. Krav om, at forbrugere er berettiget til at have og skifte elhandelsselskab. Dertil kommer mindstekrav for kontraktforhold mellem forbrugere og elhandelsselskaber. Der skal etableres værktøjer, der muliggør sammenligning af elhandelsselskabernes produkter, og der fastsættes minimumskrav for el-regningers indhold. Forbrugere sikres ret til dynamiske prisprodukter, der relateres til elprisen på engrosmarkedet (fx via afregning på timebasis) og adgang til at indgå aftale med en aggregator. Nettoafregning² af forbrugere tillades ikke under direktivforslaget. Forslaget sikrer såkaldte energifællesskabers adgang til at kunne købe og sælge strøm;
- iii. Krav til medlemsstater om at sikre udrulning af fjernaflæste timemålere til alle forbrugere (pba. en cost-benefit-analyse) samt krav til målernes funktionalitet. Der opstilles endvidere minimumskrav til håndtering af data samt krav om at udarbejde en fælles europæisk datastandard;
- iv. Krav til medlemsstaterne om at definere energifattigdom samt rapportere til Kommissionen herom;
- v. Krav til medlemsstaterne om at udarbejde regulering, der tilskynder distributionselskaber (DSO'er) til effektiv drift af distributionsnettet. DSO'er skal udarbejde en netudviklingsplan, der indeholder planlagte investeringer over de kommende fem til ti år. Netudviklingsplanen skal bl.a. inkludere planlagte investeringer i opladestationer til eldrevne køretøjer. Forslaget fastslår også, at distributionselskaber kun under særlige omstændigheder må eje lagringsfaciliteter som fx batterier;
- vi. Krav om, at transmissionsselskaber (TSO'er) skal købe systemydelse³ fra markedsaktører, og at TSO'er som udgangspunkt ikke må eje lagringsfaciliteter eller anlæg, der leverer systemydelser. Kravene om unbundling, dvs. sikring af uafhængighed af transmission fra produktion og handel, er uændrede;
- vii. Regulatorerne forpligtes til at samarbejde på tværs af grænser, bl.a. ved at koordinere og overvåge de nationale, regionale og europæiske effekttilstrækkelighedsanalyser, som forslås indført, jf. forslaget til forordning for det indre marked for elektricitet (KOM (2016) 861). Ydermere beskriver forslaget regulatorernes forpligtelse i forhold til oprettelse af regionale driftscentre (ROCs).

Kommissionens bemyndigelse til vedtagelse af delegerede retsakter og gennemførelsesretsakter

---

² Ved nettoafregning fritages forbrugeren helt eller delvist for at betale nogle offentlige afgifter i forhold til den strøm, de selv producerer og forbruger.

³ Systemydelser er et samlebegreb for de produktions- og forbrugsreduktionsressourcer, som står til rådighed i driftstimen, og som aktiveres automatisk eller på anmodning fra den systemansvarlige aktør.

Kommissionen bemyndiges til at vedtage delegerede retsakter i relation : 1) at udarbejde retningslinjer for samarbejde mellem nationale regulatorer og 2) at udarbejde retningslinjer for procedurerne forbundet med at sikre, at nationale regulatorers beslutninger er i overensstemmelse med netværksregler og retningslinjer.

Det foreslås i henhold til den Interinstitutionelle Aftale (IIA) af 13. april 2016 om brug af delegerede retsakter blandt andet, at eksperter udpeget af medlemsstaterne skal konsulteres inden en delegeret retsakt vedtages. Beføjelserne til at vedtage delegerede retsakter kan til enhver tid tilbagekaldes af Europa-Parlamentet og Rådet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet er i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF art. 294) medlovgiver. Der foreligger endnu ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Forordningen har hjemmel i artikel 194 i TEUF, som fastslår nødvendigheden af et vist niveau af koordinering, gennemsigtighed og samarbejde for at sikre energimarkedets funktion, forsynings sikkerheden i Energiunionen og fremme sammenkobling af energiinfrastruktur.

Kommissionen anfører, at et integreret elmarked i EU ikke effektivt kan opnås på nationalt niveau, og at isolerede nationale strategier vil føre til yderligere forsinkelser i gennemførelsen af det indre elmarked. Kommissionens evaluering viser, at nationale tilgange og statslige indgreb i markedet har resulteret i ineffektiv og uforenelig regulering og forsinkelser i at korrigere markedsforvridninger.

Det er Kommissionens vurdering, at den stigende sammenkobling af elmarkeder i Europa kræver tættere koordinering mellem nationale aktører, idet nationale politiske indgreb i elsektoren har en direkte indvirkning på nabolandene.

På det foreliggende grundlag er regeringen enig i Kommissionens vurdering og finder således, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget vil berøre følgende dansk lovgivning:

- Lov om elforsyning (LBK nr. 418 af 25/04/2016)
- VE-loven (LBK nr. 1288 af 27/10/2016)

Samt en række relevante bekendtgørelser, herunder:

- Bekendtgørelse om energivirksomheder og bygningsejeres oplysningsforpligtelser overfor slutkunder om energiforbrug og fakturering m.v. (BEK nr 1395 af 25/11/2016))
- Bekendtgørelse om elhandelsvirksomhedernes indberetning af standardpriser, tariffer, rabatter og vilkår på prisportalen elpris.dk (BEK nr 1279 af 25/10/2016)
- Bekendtgørelse om nettoafregning for egenproducenter af elektricitet (BEK nr 999 af 29/06/2016)
- Bekendtgørelse om elhandelsvirksomheders fakturering af omkostninger over for elforbrugere (BEK nr 1400 af 03/12/2015)
- Bekendtgørelse om elhandelsvirksomhedernes opgaver og forpligtelser i forbindelse med levering af elektricitet til elkunder (BEK nr 1233 af 06/11/2015)
- Bekendtgørelse om fjernaflæste elmålere og måling af elektricitet i slutforbruget (BEK nr 1358 af 03/12/2013)
- Bekendtgørelse om Energitilsynets overvågning af det indre marked for el og naturgas m.v. (BEK nr 1002 af 20/10/2011)
- Bekendtgørelse om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet m.v. (BEK nr 891 af 17/08/2011)

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget vurderes umiddelbart at ville medføre en række ændringer på lov- og bekendtgørelsesniveau. Det forventes dog, at der i stort omfang vil være tale om mindre tilpasninger af gældende ret. Regeringen vil derfor analysere nærmere, hvilke ændringer der vil være behov for.

Statsfinansielle konsekvenser

Der er på nuværende tidspunkt ikke foretaget en analyse af de statsfinansielle konsekvenser ved forslaget. Regeringen vil analysere forslaget nærmere mhp. at vurdere mulige statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Der er på nuværende tidspunkt ikke foretaget en gennemgående analyse af de samfundsøkonomiske konsekvenser ved forslaget. Regeringen vil derfor analysere forslaget nærmere mhp. at vurdere mulige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Samlet set vurderes forslaget at kunne medføre økonomiske konsekvenser for erhvervet fx i form af øget krav om databehandling. Regeringen vil analysere forslaget nærmere mhp. at vurdere mulige erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget har været i høring i Specialudvalget for Energi-, Forsynings- og Klimapolitik. Det er modtaget nedenstående hørings svar:

Branchefællesskab for Intelligent Energi (iEnergi) understreger særligt betydningen af, at der lægges op til, at medlemsstaterne i love og regler definerer rammerne for aggregatorer og fleksibelt forbrug i markedsforskrifter mhp. at sikre den fulde deltagelse af efterspørgselsfleksibilitet i el-markedet. iEnergi påpeger et behov for at ændre en række artikler, som skaber alvorlige markedsfejl. iEnergi ser i den forbindelse en risiko for, at der skabes incitament til spekulation mod markedet, som underminerer prisdannelsen. På den baggrund foreslår iEnergi, at artikel 17.3.a., 17.3.d og 17.4. udgår af direktivteksten og overlades til medlemsstaternes nationale regulering.

Dansk Energi (DE) støtter forslaget om, at TSOerne skal købe systemydelse fra markedsdeltagerne og tilslutter sig Kommissionens forslag om, at TSO'er ikke må eje anlæg til produktion af systemydelser aht. at sikre en ligeværdig konkurrence ift. kommercielle markedsaktører. DE støtter forslaget om energifællesskaber i tilfælde, hvor det lokale netselskab ikke kan levere den nødvendige ydelse. DE mener, at det er afgørende, at kompetencen til at tildele net-bevillinger ikke fratages medlemsstaterne. DE er positiv over for Kommissionens forslag om at styrke netselskabernes incitamenter til at udnytte fleksibelt forbrug gennem aggregatorer. DE anbefaler, at der laves en passende implementeringsperiode, såfremt der indføres nye tekniske krav til fjernaflyste elmålere og tilhørende systemer. DE støtter ikke kravet om minimumsinformation vedr. regning og regningsoplysninger, da det ifølge DE kan være en hæmsko ift. udvikling af nye former for kundekommunikation og produkter på markedet. Endvidere er DE kritisk over for en introduktion af et fælles EU dataformat med henvisning til, at den danske elbranche de seneste 3-4 år har brugt ressourcer på at implementere engrosmodellen. DE støtter forslaget om afskaffelse af regulerede slutkundepriser. Endvidere støtter DE den foreslåede udfasning af regulerede priser over for sårbare elkunder. DE støtter kravet om garanteret leverandørskifte inden for 3 uger. DE mener, at aggregatorer skal behandles på lige fod med øvrige aktører.

Dansk Fjernvarme hæfter sig ved, at EU garanterer forbrugeres ret til at producere elektricitet til eget forbrug og sælge overskud til nettet. Dansk Fjernvarme hæfter sig ved, at distributionsselskaber skal have tilladelse til at løse problemer med fluktuierende elektricitet lokalt, hvor EU tager fat på en barriere for mere integrerede energimarkeder i Danmark, og som kun kan løses via en gentænkning af tarifsystemet. Dansk Fjernvarme nævner, at det er vigtigt, at den lagring, der kan ske i et fjernvarmesystem ved en kombination af elforbrug og -produktion ligestilles med fx lagring i vandmagasiner. Opnås denne ligestilling ikke, forpasser Danmark muligheden for at kunne få værdi ud af denne lagringsmulighed, som allerede er etable-

ret, og som vore nabolande mod syd og evt. vest kunne have behov for. Dansk Fjernvarme savner et tidsperspektiv i forbindelse med lagring.

Det Økologiske Råd (DØR) fremhæver, at det fortsat skal være muligt for medlemslandene at fremme etablering af nationale forbrugerreaktionsmuligheder, energilagring, elektrisk baseret transport, m.m. DØR savner bestemmelser om, at medlemsstaterne først og fremmest skal afhjælpe energifattigdom ved at sikre, at de berørte forbrugeres energibehov reduceres. DØR mener, at det er vigtigt at give forbrugerne muligheden for både at vælge el-produkter efter f.eks. klimakvalitet samt mulighed for at reagere på prissignaler, og at det bør skrives ind i direktivet, at adgang for tredjepartsaktører ikke forhindrer, at tariffer for transmission og distribution fx. fastlægges efter belastning af elnettet, og at fastsættelsen af netbetaling sker efter el-effekt-behov. DØR savner fortrinsret for VE-baseret produktion i kapacitetsmekanismer, og at det forud for afgivelse af tilladelse til ny produktion skal overvejes, om det er muligt at reducere elforbruget eller, fx etablere lokale lagringsinitiativer. DØR anfører, at der bør være mulighed for at afvise yderligere elproduktion enten produceret via private husholdninger eller i energifællesskaber, såfremt det forventes at udgøre et problem for det lokale, regionale eller nationale el-nets funktion, eller det vil udgøre en betydelig samfundsøkonomisk omkostning. DØR anfører, at El-distributionselskaber ikke bør hindres i at opstille el-ladere til elbiler. DØR foreslår, at der efter vedtagelse af et fornyet el-markedsdirektiv nedsættes nationale implementeringsråd med bred repræsentation af interessenter.

Dansk Industri (DI) er positive over for, at Kommissionen ønsker at fremme fleksibelt forbrug, men ser problemer i, at aggregatorer fritages for almindeligt markedsansvar, hvis en aggregator, der skaber ekstraomkostninger for andre, ikke kan pålægges at skulle dække disse omkostninger. DI finder det positivt, at regler, der omhandler smartmåleres funktionalitet, er flyttet til elmarkedsdirektivet. DI mener ikke, at forbrugerne skal friholdes fra de faktiske omkostninger til udrulning af smarte målere, som der lægges op til i direktivet, da det i sidste ende vil være forbrugerne, der får en økonomisk gevinst. DI er i tvivl om, hvorvidt den danske datahub, som på grund af datasikkerhed har begrænsninger på adgangen til data, stemmer overens med direktivforslaget. DI mener dog, at persondatasikkerheden bør gå forud for adgangen til data.

Forbrugerrådet Tænk er positiv over for ønsket om at sætte forbrugeren i centrum. Forslaget indeholder gode takter omkring øget forbrugerbeskyttelse, men kan på visse punkter forbedres. Fx bør krav til forbrugeres skiftetid på kort eller mellem-langt sigt være 24 timer. Forbrugerrådet Tænk anfører, at hvis fjernelse af prisregulering skal fungere uden at skade udsatte forbrugere, forudsætter det først og fremmest, at markederne kommer til at fungere effektivt. Derudover skal der være prisovervågning, og myndigheder skal kunne gribe ind, hvis grupper af forbrugere stilles urimeligt. Forbrugerrådet Tænk mener, at den foreslåede styrkelse af indsamling af data og overvågning af situationen for udsatte forbrugere bør indeholde

hyppigere indberetning af data om forsyningsafbrydelser. Forbrugerrådet Tænk støtter forslaget fokus på energifattigdom, men savner konkrete bestemmelser om, at medlemsstaterne først og fremmest skal afhjælpe energifattigdom ved at sikre, at de berørte forbrugeres energibehov reduceres. Forbrugerrådet Tænk mener, at en understøttelse og præcisering af forbrugernes muligheder for at agere i fællesskab på markedet er en forbedring af regelsættet.

Landbrug & Fødevarer støtter direktivets indsats for øget integration af det europæiske elmarked, og støtter ambitionen om velfungerende elmarkeder med lige konkurrencevilkår på tværs af grænserne for at sikre grundlaget for en lav elpris i Danmark. Landbrug & Fødevarer mener, at der på sigt skal stilles data om energiforbrug til opvarmning, varmt brugsvand og køling til rådighed for forbrugerne for at understøtte udviklingen af markedet og teknologier for smart energi.

NOAH Friends of the Earth Denmark har nævnt, at de ikke har mulighed for at forholde sig til høringer, som gennemføres med den givne korte frist (her menes ift. hele Kommissionens samlede energilovgivningspakke).

Vedvarende Energi (VE) mener, at det er vigtigt, at det indre elmarked sikrer en hurtigere omstilling til VE både ved at sikre rettigheder og muligheder for VE-producenter og ved at sikre, at markedsudviklingen ikke bidrager til at øge energifattigdom. Med henblik på at opnå støtte til omstillingen mener VE, at det er vigtigt, at mindre forbrugere og lokale energifællesskaber får de bedst mulige betingelser for at producere VE og deltage i markedet. VE mener, at kravet om, at elpriser ikke skal reguleres, bør begrænses til velfungerende markeder med effektiv konkurrence. VE mener, at lokal el-produktion fra ikke-VE kilder skal belastes med de samme miljøkrav og afgifter som anden ikke-VE elproduktion. VE mener ikke, at distributionselskaber bør hindres i at opstille el-ladere til elbiler af konkurrencehensyn. VE foreslår endvidere, at det kræves, at offentlige elladestander kan benyttes uden abonnement, som det i dag er praksis i Danmark. VE anfører, at forslaget om at eldistributionsselskaber ikke må eje energilagre ikke også bør gælde energifællesskaber. VE foreslår, at der etableres et interessentforum, som skal høres om spørgsmål, der er relevant for implementering af direktivet. VE foreslår, at tariffer for eldistribution fastlægges dynamisk (tidsvarierende) efter belastning af elnettet lokalt, samt at transmissionsbetaling så vidt muligt sker dynamisk efter andelen af VE, så elforbrug fremmes, når der er størst produktion af varierende VE.

Verdensnaturfonden (WWF) mener, at distributionselskaber under alle omstændigheder skal have muligheden for at opstille ladestationer til elbiler. Der bør derudover være et krav om, at alle typer af elbiler kan lade fra laderne. WWF bemærker, at prioriteret adgang for VE bør fortsættes, og at de nuværende grænseværdier for værker, der fortsat kan beholde prioriteret adgang er for restriktive. WWF støtter den restriktive tilgang til kapacitetsmekanismer men bemærker, at de fortsatte muligheder for kapacitetsmekanismer burde begrænses hurtigere.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er endnu ikke kendskab til andre landes holdninger til forslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser de overordnede formål med forslaget velkommen. Regeringen støtter et velfungerende liberaliseret indre marked for energi med det sigte at reducere energiomkostningerne for virksomhederne og forbrugerne og at sikre en omkostningseffektiv integration af vedvarende energi og sikring af energiforsynings-sikkerhed i Danmark og i Europa.

Regeringen støtter initiativer, som kan sikre de rette prissignaler og kan fremme yderligere sammenkobling af markederne. I den sammenhæng anser regeringen udvikling og implementering af fælles regler som afgørende for at øge den grænseoverskridende handel, fremme konkurrencen i energisektoren og færdiggøre de regionale markedskoblingsprocesser.

Regeringen støtter en styrkelse af forbrugerne gennem implementering af et gennemsigtigt og velfungerende detailmarked med aktiv deltagelse fra elforbrugere, som fører til større konkurrence mellem leverandører og mulige gevinster for forbrugerne.

Danmark og Norden er langt fremme ift. udviklingen af et velfungerende el-marked. Kommissionens forslag er tydeligt inspireret af den nordiske indretning af el-markedet, og regeringen vil i forhandlingerne arbejde for et fortsat stærkt nordisk aftryk.

Regeringens konkrete holdning afventer en nærmere analyse af forslaget.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.